

მენტსა. კრების თავმჯდომარემ ეს- რეად-წოდებულ ორანჟისტების დღე- იის მაგისტრმა) ამის შემდეგ სა- ვარაოდ მისრულდა მოედანზე გალა- სტრანის დიპლომატიკური ბილ- დი და აგრეთვე თვით გლანს- ტონისა და მისის ერთგულისა და ნიჭიერის თანამშრომელის ჯონ მორლის სურათი.

მართალია, ეს უსამართლო ამ- ბავის, მაგრამ საქმის ვითარებას სრულიად ვერ შეცვლის და ჰომარულის ბედი მაინც თავის გზით ივლის. ჩვენ-კი, მორიდან მაკურე- ზღინი, დედგულის ინგლისის ერისა, რომელსაც სამართლიანად ეწოდებოდა სამოქალაქო თავი- სუფილებისა, ამას ვიტყვი მზი- ლოდ. რამდენად ძლიერი უნდა იყოს პოლიტიკური თავისუფლე- ბა იმ სახელმწიფოსა, სადა პირ- ველ მინსტრის სურათს საქვე- ნიად სწავაძრის და ასეთის საქვე- ლისათვის არც აპატიმრებენ ვისმე და არც „ურსატოში“ მიჰყავთ ვინმე.

ისკანდრე

ახალი ამბავი

* ჩვენ გავიგონეთ, თუცა ვერ ვიტყვი, რამდენად მართალია, რომ ვითომ კახეთის რაიონის კომისიას მისულია პასუხად ერთი პეტერბურ- გელ ინტენსივანთ, თუ მე მომან- დობთ გზის სატენიო გარეკლებს, თითოეულს ვერსზე ათ თმანს და- ვჯერდებით. ხოლო რაც იარაღი იქნება საჭირო ამ გარეკლების ხარის- ის-კი თავად ახანურაბის ხაჯი თუნდა იქნას შექმნილია. მაგრამ ყო- ველ იმ იარაღს შესაბამისად სულ 1,000 მან. მეტრია იქნება საჭირო- ვო. თითქმის ესევე მოუწერია ბანს რადეგასი, რომელიც კომისიის მი- ნდობილობითვე მოკლავდაცვია. ზე- მოხსენებულ ინტენსივ მხილავსკის. ამავე დროს კომისია ელის პასუხს იმ ქალღლისა, რომელიც გეგზავნა

რკინის გზათა უმოკერესს სამშრომე- ლოს და ეთხოვა, შეიძლება თუ არა, ან რა სახით და რა პირობით, იტ- ვირობის კახეთის გზის სატენიო გა- მოკლება ამიერ-კავკასიის რაი- ნის გზის მშართელობაში. ამ საგნის გამო, როგორც ის- მის, მიწერ-მოწერა გამართული უმოკერესს სამშრომელსა და ამიერ- კავკასიის რკინის გზის მშართელო- ბას შორის, რომელსაც უკვე უტო- ბები თავის მთავრობისათვის, რომ შესაძლოა დაეკარგებებოდნენ იქნას სურვილი თავად-ახანურაბისა და შესვლილი კიდევ სხვადა-სხვა საქი- რა ცნობათა შეგერბას ამ საგნის გამოსარკვევად.

* უკვე გადაუციტა სტამბაში დასამუშავდ პროექტი იმ საზოგადო- ბების წესდებისა, რომელიც უნდა შე- სდგეს კახეთში ენახის პატრონთა- გან ლეონის ყიდვისა და ვასალებისა- თვის. ეს პროექტი მალე დაიბეჭდე- ბა და გადაეცემა, როგორც იმ ქო- მისიის წევრი, რომელიც იგი შეი- მუშავებს, ისე იმ ენახის პატრონი, რომელიც მოსტურებენ მის წაკი- თხვასა და გაცნობას.

* ამ ეკამად ერთი დიდი საქმე აქვს საბურთავი სახელმწიფო ქონე- ბათა სამინისტროს რწმუნებულს კავ- კასიაში და კავკასიის საფილოქსერო კომიტეტს, ამით უნდათ, რაც შეი- ძლება მალე, დაარსდეს ქუთაისის გუბერნიის საფილოქსერო სადღური იმ მომავალ სახელმწიფო სკოლის გვერდზე, რომლის შენობა თითქმის უკვე აშენებულია ქუთაისში, ესრე- ვადრებულს ვერმაზნი, რიონის პირად. რწმუნებულთა და კომიტეტის დი- დის მხნეობით შესაძლებელია იმ საქ- მეს და, როგორც ვაგონების, მალე დასრულდება ეს საყურადღებო საქმე, რომელსაც დიდი მნიშვნელობა ექი- ნება მიუღის გუბერნიისათვის და რომელსაც პირველშივე მოუწდება რამდენიმე ათასი და ორი ათასი თუ- მანი.

* ავტალის წყალის საწმენდი მან- ქანა დღემ 100,000 ვედროს სუ-

ფა მტკერის წყალს იძლევა. მა- გრამ ეს მანქანა აქამომდე არ არის შეერთებული ქალაქის უმაკერეს წყალის მიღებას. ესაა, ბ. ნ. ა. ინჟინერის რჩევით, ახარებენ შეერთონ ქალაქისა და ავტალის წყალის მიღები და ამ ზეფულს დღე- ში 100,000 ვედროს წყალი მოემ- ბემა ჩვენს ქალაქს.

* ტულის მიხილის სამურ- ნალოში პირველ თებერვლისათვის ითვლებოდა 293 ავადმყოფი; თე- ბერვალშიც მივიდა 178 ავადმყოფი, გამოვიდა 148 ავადმყოფი და გარ- დაცივლა 33, პირველ მარტს სა- ვადმყოფოში იყო 290 ავადმყოფი, ამათში არის 1 ყვავილი, 3 შვიდი სახადით, 1 ხუნაგით, 3 ყელბრევი- ბით, 4 წითელის ქართი, 3 ყენათი, 10 ციხე-ცხელებით, 16 ფილტვების ანთებით, ქლუბით 14, სულ 25 ავად- მყოფი. ამას გარდა, ავადმყოფი უქონ- ლობის გამო, უნდა გაუბრუნებიათ 82 ავადმყოფი, საზოგადოდ ამ საავად- მყოფოში წესისამებრ 200 ავადმო- ვი უნდა იყოს მიღებული, მაგრამ ამაზედ მტრად არის ხოლმე, რის გამოც დიდი ვიწროობაა იქ.

* ჩვენ მოგვიდა ახალი პატ- რა ქარსული წიგნი „გამიჯნურებუ- ლი ქალ-ვაიების ლექსი“ (სამსხე- თოში შეგროვილი) კონსტანტინე (მეხბი) გვარამიასაგან, გამოცემა კ. ბაგრატილიძის წიგნის მამოცხას, № 19. ეს პატარა წიგნი დაბეჭდი- ლია ახალ-სენკში, საცა ბ. ნ. ს. თავაჩიქიძისაგან გაუბრუნებია სტამბა და პეტედას წიგნებს სწავა-საბეჭდა- ვით. ფსი ამ პატარა წიგნისა 5 კ.

ინავე სტამბას დაუბეჭდა ამას წი- გნად არსენას ლექსი და „ჩანგა“, შედგენილი ვ. ანაშიძის მიერ. ჩანგი ავტრ მესამედ იბეჭდება. პირველად დაბეჭდა გ. ჩარკვიანი, შემდეგ — ქათველი ამხანაგობამ და ახლა ახალ-სენკში დაიბეჭდა. ამ ახალს გამოცემაში ჩართულია მამას, ზეყ- ლის, ყაზბეგის, სილოვანისა და სხვა- ის მწერალთა ლექსები და სცენებ- ცა. „ჩანგი“ კრებულია და რამდენ- სამე ნაწილად განიყოფება. მოთავსე-

ბულია სცენები, ლექსები და იგე- ვა, ნაწყვეტები პოემებისა, კულუ- ტები და რომანსები, სასილერო ლე- ქსები, ადგილები დრამატული თხზუ- ლებთაგან და მონოლოგები. წიგნი რიგიანად არის დაბეჭდილი. ქალ- დს-ც არა უშავს-რა. ფსი წიგნისა კარგის, ლაზის ყდით 1 მანეთია. უყვლად არ იყიდება.

* სოფ. ზასე (გურიაში): თუცა გურიაში წერა-კითხვის მცო- ლნე ყმაწვილების რიცხი სკოლის სა- რისავლისა გამო ამ უკანასკნელს დროს ძლიერ გადიდა, მაგრამ იმდენი ნაყოფი არ მოაქვს ამ სწავლას, რამდენიც სასურველია, მიხეზი შემ- დგება: 13 წლის ბავშვი ათაგებს სასოფლო სკოლას და შერევიან აღარა კითხულობს და თითქმის სრუ- ლიად ვიწვდება, რაც სკოლაში უსწ- ვლით, რადგანაც წიგნები არსად მოიპოვება. ამიტომ სოფ. ზავის სკო- ლის მასწავლებელს გაუბრუნებია სა- ხალხო ბიბლიოთეკა და სათავს ყვე- ლის, შეწვიოს ამ ბიბლიოთეკის ფუ- ლითა თუ წიგნებით. შემოწირუ- ლობათა გავგზავნა მსურველი ამ ადრესით შეუძლიან: В. Г. Озер- тель, Кутаисской губернии; учи- тель Бахвекского двухклассного учи- лища Георгию Шарашидзе.

* სოფელი დაშე (შორაანის მან- რა): ჩვენს სოფელში ორასამდე კომ- ლეცხობისა, მომეტებული ნაწილი გლეხობა. წარმოიღვინეთ, რომ ამ ხელს სოფელში ერთი სასოფლო სკო- ლაც არ იყო, თუცა ხალხს იმდენი არ არის, რომ სკოლის დაარ- სება გავკვირებოდა, ესა-კი ამავე სოფლის მღვდელმა მამა გიორგი მან- ვაჯიძემ, დააარსა ერთი სამრევლო სკოლა, სადაც მასწავლებლად დანი- შნულ იქნა ქუთაისის სასულიერო ობი-კლასის სასწავლებელი უკრს- დამთავრებული ივანე ონისიძის ძე მანვაჯიძე. ამას გარდა სოფე- ლოში დიდ გაქირებაშია უკე- კლესობისა გამო, თუცა ეკლესიის- იორი ავაზკი გაიქცა, ხოლო მესამე- კი არის და ითვლება ორ შტატა- ნად, მაგრამ, იმას გარდა, რომ ზი- გიანი მისავალი გზა არა აქვს, შიგ-

შესვლია საშინაო: ოთხი კუთხით კედლები გახსნილია და ვიწრობით, დღეს თუ ხვალ ჩამოინგრევაო. აღ- გილობრიც მღვდელი მამა გიორგი მანვაჯიძე, კარგა ხანია მოკვრიბუ- ლია ამ ეკლესიის შეკეთებას, მაგრამ რა ქნას მარტო მღვდელმა. ამას წინად წინადადებით უბეჭდებოდა დატარა- ლა: ქვის კედელი, რომელიც იხავე- რებდა ეკლესიისკენ მისავალ გზას, წამოიქცა და ეკლესიაში მიმავალი ხალხი შემთხვევით ასედა უბედურე- ბას.

* სოფ. დასუში (ოზურგეთის მაზრა): დაარსდა ამ სამრევლო სკოლა მთავრობის ნება დართვით. მცხოვ- რებლებთ ძრიელ სპონსორად აქვე თს საქმე. თუცა ვერ შეგირდები 30-ზე მეტი არ არის, მაგრამ თან და თან მსურველების რიცხი მრავ- ლდება. სამწუხაროდ საბოსწავლო ნივთებზედ ჯერ ძრიელ სპონსორი ვართ, მაგრამ იმდენ გვაქვს, ყვილი მოქმედი საზოგადოება არ დსტო- ვებს უნუშვოდ ჩვენს ყვილი გან- ძრახულობას და ზოგიერთ ნივთებს უმოგვიწერას. ლიხაურის ეკლესიის მღვდელმა ნ. კონტრბემ ზემოსხე- ნებულ სკოლას რამდენიმე სტოლი შემოსწირა, და ამავე სოფლის მცხო- ვრებმა ბ. ი. ქანიშვილაც ერთი რიგიანი ოთახი დავითინა სკოლის- თვის.

* ოზურგეთიდანა სწერენ „И. Обова.“ რომ 28 თებერვალს, სა- დამოს 9 საათზე, სამი შეიარაღებუ- ლი კაცი დაეცა ოზურგეთის სამო- ქალაქო სასწავლებლის ინსპექტორს. ამ ვაგებთანგან დერეფანში შეეჯა- ხნენ ქალბატონი და მოახლ. ავა- ზაგები ამიღებულ ხანკლებით და რვეოლერებით დაადგინენ: „სად არის ბატონი?“ მანდილოსნები არ შე- კრანება და შეგბრძოლენ ავაზაკებს. ამ ხმურაობაზე გამოვიარა ადგილე- ბული და შეუფოთებული ინსპექტო- რი და ავაზაკებს დასცა ვიგოლგისი. ორი ავაზაკი გაიქცა, ხოლო მესამე- კი შეიპყრეს მანდილოსნება, მაგრამ ის ვაქცულვებოც დაბრუნდნენ ამა- ნაგის დასახსნელად. ამ ქლიერი ბრ-

მგელო მინც მირილიოს ქრის- ტეს შობის სურათს, მიშლის, მინდა უტკირა და ავარებს თავის მარე- ხილ-მოკრებილს გოგრას ეს საზო- ხლარი ადამიანი. ბრბოი მოვიდია, სი- ხლის ყელში მოაგუბდა, ესევე ჩემ- თვის: მორი ერთი ხელი ვსტკირა ამ ლევისა და ქვეყნის მატყუარას და გავაქარა კარბისსეკ, რომ არა სწა- მღვდელს თავის სურთქით უწინდ სა- დგურს ლევისსა-მეთქი. მგელო ამ დროს იუდას ჰავდა. მოვიგონე, რა ტანჯვა და წყავლება უნდა გამოეყო- ლო ამ კრმა ნახარველს, რომელს- ცე გზა მშვიდობიანად სძინავს ბა- ვაში და ჯერ მისი მღიარო გული არ გადაშლიო, მისი უცხელი ენა არ ანთებულა სინათლისა და სით- ბოს გამოსცეკება. წარმოიგება თვალ წინ იუდაც, რომელიც ამბორობით ჩა- უვლებს მტრებს ხელში მცხოვრასა. დაეკიდ თავი და ლინდა ჩავფიქრი. მგელო-კი ისევ ისე იწერდა პირველსა და შეგბოვებებდა ბატებს მოწყალე- ბისათვის. საკირველ არიან, უფალო, საქმენი შენია? ნარ-ევალი

ნა ოხრებს, კალისავით კაცებს ჯა- მავარის აძლევენ, კაცი გველენაშა ვეგვირ, მე რატომ დარ უნდა მომ- ცენ ჯამბიგო. ვარბოდა ფოსტა- ში, მოქონდა კონვერტი კონვერტ- ზე, აესებდა მიუღს საფოსტო კო- ლოფს თავის წერილებით, ბრუნდებოდა იქიდან და მოქონდა დასაწე- რი ფოსტის ქალღლი და კონვერტ- ტები. არაიენ იკოს, რასა სწერდა გა- ზეთში, რასა ქადაგობდა, რა დარი- ბების აძლევდა გზა-კვალ არეულს ქვეყანას, სხვათა ოცოდა, მაგრამ ყე ვიცი და თქვენც მიხვდებით, მკითხველო. რა ძნელი ასაქნობი ეს არის. ქვას დაფხვსა და რძეს ვინ ვა- მოსწუროს, წყალს ტყეხლი ორდის მოსდებია, თუ გწამთ ლმერთა, მწყე- რი როდის შეგჯდარა ხეზედ და ბულ- ბულის ენით დაუმტერია? კამბიისა- თვის უნდაიერი ვის დაუფამ და დოლ- ში გამოსულა? თხას მგელო როდის შაუქვამა? კურდღელს რტები რო- ლის გამოსვლია და მწყეარა დაურ- ქენია, რის გამოც ეს უსანსნელი მამკედარა? ლოქა როდის გამოსტ- და წყლიდამ ბალახის საძოვარდ? სა- და თქმულა, სად გავიწოდო, თუ გწამათ ლმერთა, კაცებო, რომ თავს

დაედოს კტა მიებეგვის და ბოლოს კიდც მივრჩიო?

მგელო მინც თავისას არ იმიღდა, ჰგზავნიდა წერილებს და ყიდულობდა ვაგებებს, ახა სადა და როდის ვაგ- ხელები ჩემს სახელს, გამოკრძოლს შე- ლის ფურცლებზედ. უცდიდა, მა- გრამ არ მოვიცდეთ ვაგბიელი, სხვა- გან მგელ-კაცამ ვერსადა ნახა თავი- რი სახელი; იქ-კი სწიროდ შეგხე- ბოდა ხოლმე. იქ, უკანასკნელს გა- ზეთის გვერდზე, სადაც „ფოსტა“ აწერია. რას კითხულობდა ვაგბეთის ფოსტაში მგელა? აი რას: „მოგვე- წყლით თაიდან ვილაც სარიდონი ბოძანდებით, შეგვიბრალეთ, შევიწყა- ლეთ ჩვენი თვალები, შევიწყალეთ თქვენი თავი მინც, გეკუდებოდესთა ქაღლიდი, საწყრ-კლამი, ვინ გვაგ- ბრიცეთ იმ ოჯახს-დასაქცევა, ვაგბეთ- ში სურეთა. თქვენი საქმე არ არის ეს ხელედა, თუცა, როგორც ვერ- მწყუნებთ, შიძლება ქვეცა გქონდეთ, პატიონსებაცა, დოკლათიც და პირ- ველი კაცოც აყოთ თავის სოფელ- ში“.

— ბიკო, ამას ვის უწერენ? შენ ხომ არაუერსა სწერ და ჰგზავნი ვა-

ზეთში? ჰკითხვენ ნაცნობები მგე- ლას.

— საქმე არა ვაქვთ, ჯერ ხომ ტვინი და ხელები არ ამქეპება, მაგის- თანა წარა-მარტებს გამოუღებია ვინა? ვინ იცის, თუ რა უცხელი უტრია- ვიღის მგელას გულში, მაგრამ ვანა გიგია სთქვას, მართლა მე ვარო. ჩაუჯდება მერე ჩემად და მისწერს ჩემდაქვას წერაღს: ააჯაუს, სარდი- ონო, რომ თქვენსთანა ოხერ სოცია- ლისტებს და ბუნტოჩიებს გადაეკვი- კიდა. აფუს და აფუს, მე რა თქვე- ნი საკადრისი ვარ, თქვენი ამქარი ვაგბიელია, კონკეციანი ვაგბიელი, ვადენბი რომ ვეხებდამ სცვივა და მიღლი თეგობით პირ დაგზენელი, წვერ დაფარცხნელი სკამს პურსა. ჯერ ვამიჯინებ, თუცა კაცი კაცებო, იკითხეთ. მინც ვინა ვარ-და, ჩემი ვგარა, ჩემი აგბინა“ და მერე ისე შემოამედეთ, ისე მიქირეთ...“

შობა დღეა. მირავლას ხალხს, ქალსა და კაცს მოუტრია თავი საყდარსა, ქრისტეს დაბადების სადღესასწაულ- ოდ. მგელაც იქ არის. ან-კი რად დააკლვება ლოცვა-წირვას. მაშროთ ახვანის ქვეყანას თავისი კი კოცხა: უყელნი ორი შაურის წვირილი სან-

ძალი მოუხდით. ინსტრუქტორი სახეში დასკვნის. აქ შეპყრობილია ავანაქმა იხელთა დრო და ფანჯრისგან გადახტა, ერთი მანდილოსანი გამოეცადა მგვრამ მხოლოდ ყაბაღანი შერჩა ხელში. ამ ამბავზედ აქ მოიქრა მზარის უფროსის თანაშემწე კლანდარაშვილი, გამომძიებელი და სხვ. ამ ახალაზის წყალობით მეორე დღესვე იპოვნეს დამნაშავენი: ვაშლიანი, მამულიანი და კუიშვილი. სამნივენი ახალაზებენი არიან. მიზეზი ამ თავდასხმისა ჯერ არ გამოურკვევიათ.

დაბად სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

ახალსიხე, 25 იანვარი, ჩვენს მხარეში, როგორც ვიცით, წინააღმდეგობა, სწავლა-განათლებლობით აუვადებული იყო. თითქმის ყველ სოფელში, ყველა ეკლესიასთან დაარსებული იყო სამრევლო სკოლები; მაგრამ დღეს-ი ამას ვეღარ ვხედავთ. სკოლების რიცხვი ამ მხარეს ეხლა ძალიან ნაკლებია, ხალხი სწავლა-განათლებლს მეტად უკან ჩამორჩა. იმდროინდელი ჩვენის ქვეყნის სხვა დასხვა კუთხის ქართველობას: ქართლისს, ჯავახეთისს, იმერეთისს და სხ...
თუმცა, პართალია, ახალციხის მხარეში აქ-იქ ერთი-ორი სკოლა ყოფილა წინააღმდეგ და დღესაც არის, მაგრამ, სამწუხაროდ, ასე ცოტა რიცხვი სკოლებისა ვერ აქვთაყოფილს სწავლის საქმეს. ხალხის ძვილსა ბრძოლაში დღემდე ისე არ არის სწავლის სიყვარული გამჟღავნადი, როგორც სასურველია... აქურ ქართულ გულგებს ფიქრადაც არ მოსდის რომ მომავალ ახალ თაობასთვის რაიმე სიკეთე დასთვონ, სკოლები დააარსონ. აქურებს, როგორც გამოკრიტიკებულ ვიცით, აუ მზა მზარეულის დაინახებენ საქმეს უხარჯულოდ, მაშინ შეიძლება შეიბერტყონ ყური, თუ არა და თავის თავად უზრუნველობას ვერ დაახვეწენ თავს.

სულ შორს ნუ წავიდით და გადავივლით თვლით მხოლოდ ჯავახეთს, ახალ-ქალაქის მხარას, თუ რამდენად წინა სდგას იქ ხალხი სწავლა ცოდნით აქურებზედ. იქ, ჯავახეთში, ისე შეიყვარა სკოლა კითხვა, რომ თვითვე სოფლის საზოგადოებაში დაარსებული ხალხისგან ხარკით ოროლი მშენებელად მომართული სკოლა. ახალციხის მხარეში კი, სამწუხაროდ, თვითიერ ორიოდ სკოლები არ არის: მუხისის და ტოლოშისა. რომლებიც „მართალი-მად. ქრისტ. აღმად. საზოგადოების“ ხარკით არსებობენ. აქურ ქართველებში (სომხებში) და თათრებშიც ესევე ერთს სკოლას ვერა ნახავთ, რომლებიც ხალხს მოეწყვიდნენ და დაეპყრონ თავის ხარკზედ. თუ რაიმე ხარჯი გაუხსნენ სკოლის საკუთრებისთვის გამოხალბები, უნდა მტერი, ხალხის ტრილის და ვაგდას ვერ გაუხსნან,—არა იმიტომ, რომ ხალხი დარბილი და დავრდომილი იყოს, არამედ ერთხელვე მიწვეულა სიწუწუარაკის, ერთ პატივის გამოხალბ კეთილ საქმეზედ სამამოლო მიანიჩი.—სკოლის საქმეს ხალხი ისე უსესქერის, რო-

გორც ერთ საბეგრო რაიმეს. ან მაგალითად: აქურ სოფლების მოხელენი სკოლის საქმეებში, ე. ი. შენიშნა მოტანაში, მოსამსახურის ჯამაგირის გადახდაში და სხ., არა ვითარ მონაწილოებას არ იღებენ, გაიძახიან სახალხოდ: ეს ხომ ბეგარაა და ჩვენ ყოველივე ბეგარდგან განთავსებულნი ვართოა. ისიკი ავიწყლებთ ამ დალოცვილებს, რომ სკოლა საკეთილი და სისარგებლო საქმეა ყველასთვის და მიხელება, და არა მოხელეს ყველას ვალი გვაძებს სულით და გულით აღმოუჩინით შემწყვობა.

ქართველ-მამკლიანები ხომ უფრო უარესს დღეში არიან და იმაში სკოლების დაარსება, ვგონებ, ახრადაც არიან მოუწია. ქართველ-მამკლიანებს თავიანთი ოდნემე ქართველობა-ციკი სიხმრადაც ვერ წარმოუღლებიათ.
ეს ქართველ მამკლიანები ჩვენს „ქრისტ. აღმადგენელ საზოგადოების“ სკოლებს, მოღვწის წყალობით, ძალიან ბევრს თვლით უფროებენ, მაგრამ ამითი არა მტკიცდებიან, რომ ამით წერა-კითხვა ეგვიპტეობდები. პირ-იქით ხალხი ძალიან ეტანება წერა-კითხვას, ხოლო ჯერ ისეთი არაიერ გამოჩენილია, რომ მის სურვილს მიხედვს, ნდობა დამსახურის და ხელი შეუწყოს ამ სასიამოვნო მოღვწის, სწავლა-განათლების დასამკვიდრებლად. ნუ თუ დრო არ არის? ნუ თუ ახალქალაქის მზარის და სხვისი მაგალითს არ უნდა მიმბაძოს ამ დალოცვილებს და უხარჯულოა ახალციხის მხარეში? ნუ თუ ეს იმთხედ ნაკლები დედის შვილია?..

არა, ბატონებო, ყველას, ვისაც კი უფლი შესტკივა და მოაგონდება ამ ხალხის ცოტადიერი სიკეთე მიანც, ისი სიკეთე, რომელიც ამ მხარეს დათხლილი აქვს ძველადვე ქართველ ხალხზედ, ვუსაყუდებებო, რომ ამ მივიწყებულს ხალხს ასე გულ-ცივიად ეკიდებოდნ, ყველანი მოვალე ვართ ამ ჩვენ თანამოძმეებს გარდაუხდლათ სამაგიერო.
ჩვენს „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას“ ცტაბა, სძინავს, რომ ამ წარის მხარეს, სადაც მოსახლობენ ძველი ქრისტიანები და ქართველ-მამკლიანები, დღემდე არ გადმოუხდნია, არავითარ ყურადღებას არ აქცევს, არავითარ ზრუნვის არ ურევს ის საწყალ ხალხს, არც სკოლების დაარსებით და არც ქრულ წიგნების გავრცელებით. წიგნების გავრცელება უფრო საჭირო იქნება ქრთველ სოფლებში, რომლებსაც გარს ახევიან მამკლიანები. ქართველ-მამკლიანებს და ქრისტიანებს ხშირა ეკუთვნის აქვთ ერთმანეთში მისვლა-მოსვლით, როგორც ძველად, ნათესაური, აგრეთვე მეზობლური. ისეთი სოფლებიც არიან აქეთ, რომ ქრთველ-ქრისტიანები და მამკლიანები ერთად მოსხლობენ. ადვილად წარსასადგენია ამას შემდეგ, რომ ქრთველ-ქრისტიანის ოჯახში ქრთულ წიგნ-წარლა ვაუკუნებ ცნობის-მოკუყარება და სწავლა-განათლების სურვილი.

3. — შვილი

სასამართლოს მბრძანებ

საქმე თ. მხედისა და ბებურიშვილისა ქუთაისის ოლქის სასამართლოში

(დასასრული *)

მეორე დღეს, 20 თებერვალს, ჯერ ზრუაჭორის ამსახვეს წარამოსტკისი-ტუკა და დაახლოებული შემდეგი საქმე: საქმე თ. მხედისა და ბებურიშვილისა ეკრძა საქმე არ არის. თ. მხედისმ შეურაცხყოფა მიაციენა მზარის უფროსის ბებურიშვილსა, ამით მან შეურაცხყოფა უთით მთავრობა. მოწმებისა და თვით თ. მხედის ჩვენებებიდან გვხდავთ, რომ მთავრობის წარმომადგენელი მოვალისხალობის წინ თვ-სისხლიანი გვია თხრობა. მაშასადამე, თ. მხედისმ ბებურიშვილს-კი არ მიაციენა შეურაცხყოფა, არა მის მოქმედებით შეურაცხყოფილია თვით მთავრობა. მოწმების ჩვენებიდანაა სჩანს, რომ ეს შეურაცხყოფა თ. მხედისმ ბებურიშვილს საშსახურის ასრულებისა გამო მიაციენა და არა კერძო საქმების გამო როგორც, რასაკვირველია, ვეპილი ცტადე დავებიტკიცოს. მართალია, ბრალდებულის ძმა, თ. დიმიტრი მხეიტი გვეუბნება, ჩემი ძმა დაგარწმუნენ, რომ ბებურიშვილის მოხსენებას სრულიად საწყენი არ არის მისთვისაო და, მაშასადამე, თ. მხედისმ არავითარი საბუთი არა ჰქონდა, ბებურიშვილისთვის გადაეხანდა, მე მეგვრა, რომ თ. დიმიტრი მხეიტი ამას გულწრფელად ამბობს, მაგრამ საქმის ვითარება ამ დოკუმენტებს, რომ თ. მხედისმ საშსახურის ასრულების გამო შეურაცხყოფა ბ-ნი ბებურიშვილი.

შემდეგ ბრალდებულის ამხანაგმა დწერილობით უამბო მსაჯულთ, როგორ მოხდა საქმე და სხვათა შორის მიაკეთა ყურადღება იმას, რომ თ. მხედის დუბატიკებულად მივიდა თ. ი. დადიანთან და სადილის შემდეგ, როცა ყველანი რკინის გზის სადგურისაკენ ვაგმზავდნენ, თ. მხედისა და ბ-ნი ბებურიშვილის მეუღლენი ორივენი ერთად მიდიოდნენ ხელიხელს გაყრილი და ერთს ქოლგის ქვეშ. დასასრულ, ბრალდებულმა კიდევ ერთხელ განიმეორა, თ. მხედისმ ეკრძო კაცი-კი არ შეურაცხყოფა, არამედ თვით მთავრობის წარმომადგენელ მონუცი ბებურიშვილი, რომელსაც 39 წელი საშსახურში გაუტარებია და 14 წელი სენიკის მზარის უფროსად ყოფილა. ამიტომაც, სთქვა ბრალდებულმა, ვსთხოვ სასამართლოს უღდებუ სასჯელს მიაციენა თ. ბესარიონ მხეიტისაო.

საფრგო ექვიშმა ოპოზიანისა ჯერ განმარტა, რომ კანონით საშსახურის გამო შეურაცხყოფად ისეთი საქმეები ჩაითვლება, როდესაც დამტკიცებული იქნება, რომ კაცი თვით მთავრობის თანამდებობას შეურაცხყოფს, და შემდეგ სთქვა, რომ ამ საქმეში ამას ვერ ვხედავთ. თავი ზოლო ამ საქმისა, სთქვა ვეპილმა, ის მოხსენება, რომ ელიც ბებურიშვილმა ქუთაისის გუბერნატორს გაუხანგა, ამ მოხსენებას რომ დაუვირდეთ, ადამრდება, რომ, შეუძლებელია, იმას გამოეყვოს ბებურიშვილისა და თ. მხედისმ შორის მომხდარი უთანხმოება. მოხსენებაში არაფერია საწყენი თ. მხედისთვის, ამას ჰმოწმობენ ყველა მოწმები,

ამასვე ჰმოწმობს თვით ბებურიშვილიც. მაგრამ, ვსთქვათ, ეს მოხსენება მართლად რომ საწყენია თ. მხედისთვის. განა შესაძლოა, რომ თ. მხედისმ მთელი ორი თვე ეს წყენა გულში ეტარებინა და ერთხელ მიანიტ პასუხი არ მოეთხოვნა ბებურიშვილისგან? ნუ თუ მთელ ორ თვეს შემთხვევა არა ჰქონდა ამისათვის. აი თუ გინდ თავის ძმის სხელობა, სადაც ბებურიშვილი ერთხელ სადილად იყო? გარდა ამისა თვით ბებურიშვილმა გვიხიბრა, თ. მხედისმ ხშირად შემხვედრია ხოლმეო. ურას არ ვიტყვი, შეიძლება, მოხსენების გამო თ. მხედისმ ემდრობოდა ბებურიშვილს, მაგრამ, ვიმეორებ, ეს მოხსენება არ იყო მიზეზი შეურაცხყოფისა, რადგანაც თ. მხედის, როგორც ბრალდებულმა ცტკვა, ფიცი კაცი და ამიტომ შეუძლებელია,—მთელ ორ თვეს მეთმინა შეურაცხყოფა. მართალია, თ. მხედისმ წყენა მოხსენება ბებურიშვილისა, მაგრამ ამ წყენამ დიდ ზნეს არ გასტანა და გულში მალე მოურბილდა. მე ვამტკიცებ, რომ ის წყენა თითქმის დავიწყებული ჰქონდა თ. მხედისმ შემდეგ, იქნება იმ წყენის გამოც; სხვა თასი უთანხმოება ჩამოვირდა ბებურიშვილსა და თ. მხედის შორის. ეს უთანხმოება თუფრო გაძლიერდა სხვადასხვა ქორებს გამო, რომელიც ხშირია პატარა დაბა სოფლებში. სწორედ ეს კერძო უთანხმოება იყო მიზეზი, რომ თ. მხედისმ პასუხი მოსთხოვა ბებურიშვილს. მოწმის თ. ანდრია ერისთავის ჩვენებიდანაა სჩანს, რომ ბებურიშვილმა უთხრა თ. მხედისმ, ჩვენ შორის მომხდარი უთანხმოება მედიატორებს მივანდოთ და იმათ გავგვასამართლონო. მზარის უფროსი და მედიატორთა სასამართლო! ნუ თუ მთავრობის წარმომადგენლისთვის სჭირია მედიატორები! მზარის აღმინისტრაციის უფროსი საშსახურის საქმეთა შესახებ მოხსენებას უგზავნის გუბერნატორს. ნუ თუ ამ დროს ყურადღება უნდა მიექცინა იმას, ვისთვისაც შეიძლება, ეს მოხსენება საწყენი აღმოჩნდეს, ამ კიდევ მედიატორებს მიმპართოს საქმის გასარჩევად. ამიტომ ექვი არ არის, რომ ბებურიშვილს მედიატორების სამართალი ეკრძო უთანხმოების გასარჩევად უნდა დადგინდეს. შემდეგ ოპოზიანის ამტკიცება, რომ იგი დიდიანის სადილს თ. მხედისთვის ვის კი არ დაესწრო, რომ იქ ბებურიშვილისთვის შეურაცხყოფა გამო მიეყენებინა. მოწმეთა ჩვენების გარდა ამას შემდეგი ვარაუბობაც ამტკიცებს. არა მგონია, რომ თ. მხედის აყაღმაყის მოხდენა სდომარის და ამ სადილზე თავისი ცოლი წაყენა. ასეთი განზახვა მართლაც რომ ჰქონდა, ქულეთან არ იკადრებდა. სადილის შემდეგ ყველანი სადავრისკენ ვაგმზავდნენ და ლქენებთან დახსდნენ. ამ დროს თ. ბესარიონ მხეიტი მივიდა ბებურიშვილთან და უთხრა: აგორავ გურგენის ძვე! მე მუსრს, მომეღობარათო იმ უთანხმოების შესახებ, რომელიც ჩვენ შორის ჩამოვივდა (ХОУ ОНЫЯСНІТЬСЯ). ბებურიშვილმა სიტყვა გააწყვეტინა და უპასუხა: „აქ არც ადგილია და უნდა არც დრო ლაპარაკისაო“. ჯერ ერთი, რომ თ. მხედისმ ბებურიშვილს ისე-კი არ მიმპართა, როგორც მზარის უფროსს, არამედ ისე,

როგორც ნაცნობს კაცს. მან უთხრა: „აგორავ გურგენის ძვე“. მეორედ ისა, რომ ბებურიშვილმა მკიცრად უპასუხა, მისი სიტყვები მწინავლი: „მე თქვენთან ლაპარაკი არა მსურსო“. იქნება ეს სიტყვები სხვისა არა სწავილია, მაგრამ თ. მხედისმ-კი, რადგანაც ფიცი კაცი, იწყინა და თავის მხრივ უპასუხა ბებურიშვილს: „მე კიდევინება და უზრდელობაა“. რა არისო კანდიერობა და უზრდელობა? ვგაო, ე. ი., რაც თქვენ მიუხარითო. ბებურიშვილმა შეპყრო: „აგო უბ. ტომონება და უზრდელობააო“ და ამ სიტყვებით წამოხტა გრობით ხელში. აქ თ. მხედისმ ჯოხი დასტკრა, ისინი ერთმანეთს ეცნენ და ბებურიშვილმა ჯიბიდან რველიცერი ამოიღო. ახა სადა სჩანს აქ სამსახურის გამო მთავრობის წარმომადგენლის შეურაცხყოფა, დასრულდა თავისი სიტყვა ვეპილმა. ჩემის აზრით, ეს ამბავი მხოლოდ უზრდელ მეტყვეობა ორ კაც შორის, რომელიც ერთმანეთში ეკრძო უთანხმოება ჩამოვივრდით. ამიტომ ვეპილმა სთხოვა მსაჯულთ, ბრალდებულთ თ. მხედის სრულიად განთავისუფლებულ იქნესო იმ ბრალისგან, რომელსაც სდებენ, ვითომ საშსახურის გამო მზარის უფროსის ბებურიშვილს შეურაცხყოფა მიაციენა.

სასამართლომ, როგორც მეთხველთ უკვე მოგხსენებათ თ. მხედის მიუხეჯა ზოგიერთ დარსებათა და უპირატესობათა ჩამოვივრდით და ერთის წინათ ცხეში დაბტარება.

დებემა

4 მარტი.

პარიზი. მთავარ ადგილსა მთავისი სიტყვა ასე დასაბუღა: დამნაშავენი, განსაკუთრებით დღესკინა და ფონტანი, რომელთაც აქედენი უხეღურება მოგვაყენეს, სასტყად დაიხსენონო.

5 მარტი.

ბერლინი. გერმანიის რეისტარის სამხედრო კომისიაში დღეს დაიწყეს ხელ-მეორედ კითხვა სამხედრო კანონ-პროექტისა. შუა-გულის დასმა წარადგინა სხვა სარჩილი. ამ სარჩილით ჯარის-კაცთა რაოდენობა მშვილობიანობის დროს 492,008-ის მაგიერ აღრცხულია 1898 წლის 30 ოქტომბრამდე მხოლოდ 420,031 კაცად. ბენიგსენმა ურჩია კომისიას ვე რაოდენობა 462,000 კაცი იყოს. ამის გარდა ურჩია, კომისიამ გადასწყვიტოს რომ 123 ბატალიონის კადრები იყოს ხოლმე იმ დრომდე, ვიდრე ილიქმდებს ქვეითა ჯარში ორის წლის საშსახურის ვადა. იმპერიის კანტონრმა სთქვა, რომ შუა-გულის დასმა რჩევს ვერ შევიწინარებთო, ხოლო სარჩილი ბენიგსენისა, თუმცა მთავრობის დედა-აზრის წინააღმდეგი არ არის, მაგრამ არ ეთანხმება სამხედრო მომთხოვნილებასო. პარიცი შეეპყრობა იმას, თუ საიღამ და როგორ უნდა გაუღლეს ხარჯს, ახალ-სამხედრო კანონით გამოვივრდისო, დასძინა კანტონრმა, მთავრობა სახეში მივიღეს სხვა გვარ სარჩილსა, რო-

*) იხ. „იფრია“, № 46.

ბ ბ ლ ბ ნ ს ი

ტფილისის სათავადაზნაურო სასადაგლო-მაშულო ბანკის 1 იანვრისთვის 1893 წლის

ა ბ ბ ი ბ ი

ა ა ს ს ი ბ ი

ქელსაქ წარმოადგენს პარლამენტის ესა თუ ის წარმომადგენელია.

ლონდონი. მარკები სალისბერი ძირულ ავად გახდა ინფლუენციით. გლასტონმა, რომელიც ახლა უკვე არის, კაცო გაგზავნა, შემიტყეთ მისი ამბავი.

პეტერბურგის ბირე, 3 მარტი.

Table with 4 columns: მ.წ., კაბ., მ.წ., კაბ. containing financial data for various items.

„იპირის“ ფოსტა

ფ-ს. მ-ს. იწერებოთ: „რალაქ უხილავი ძალა ცუცხლ-მადლებით მიჯალღებენს სწერეთ. თუმც ბევრჯერ მოვიწოდებ გული და აღმომდებნა ეს ჩემს გულში „ათასჯერ ხაზის გაგებლი“ (?) სწერეთ. მაგრამ არ იქნა და არაო“. დღად ესწერებოთ, რომ აგრეთი ცუცხლ მოგდებოთ. გერა ვებუდეთ თქვენს ორს ლექსს, იმით, რომ გვეცოდებოთ და ვშობოთ, ვაი თუ უფრო ძრვილ მოგვლით სამილო გონსობისა. თქვენს ლექსების დაუბეჭდვობა, იმედია, განკურნავს თქვენს უაზრბერეს სენს.

ფ. მ-ს. თქვენი ლექსი „აღდის გლოვა“ არ დაბეჭდება.

განსხვავებანი

ახალ-სენსივი

ქ. თავართქალაქის ახალ სტამბაში დიბეჭდა და დაურედა ყველა წიგნის მალაზიებს, სადაც-კი ქართული წიგნები ისყიდება, შემდეგი ახლად გამოცემული წიგნები:

- 1) „ჩ. ნავი“, პირველ გამოცემიდან გადმობეჭდილი და მრავალი ახალი ლექსების და სცენების დამატებით, მშვენიერი ყლით, ფსი 1 მ.
2) „გამოჯნურებულ ქალ-ვაგის მიწერი მოწერა“, ვინმე მესხისა, 5 კ.
3) „არსენას ლექსი“ სურათითა 5 კ.
4) „ვეფხისტყაოსანი“, მეორედ გამოცემული ქ. აბურგეთში, გასწორებულ, მოკლე ბიოგრაფიით და სურათით, 40 კაბ.
5) „რამდენიმე მოთხრობა“, ნინო-შვილისა, 50 კ.
6) „სიმონა“ მისივე 30 კაბ.
7) „ზანგის სამკვიდრო“, თარგმანი და თარგმანი ვერმიცანა-შვილისა, 10 კ. და სხვა და-სხვა წიგნები.

გბლის ექიბი ა. ი. მრგაული

სოლოლაკზე, საკუთ. სახლში №14—16 ავადქოფუებს მიიღებს: დღით 8-დან 12 საათამდე. საღამოთი 4-დან 6 საათამდე. კვირა-შუქა დღეებში დღით 8 საათამდე ნაშუადღევს 2 საათამდე. (150—24)

Main financial table with 4 columns: მ.წ., კაბ., მ.წ., კაბ. containing detailed account data for various categories like 'ნაღდი ფული', 'სადაგლო-მაშულო', etc.